

ПРОГРАМА
НАЦІОНАЛЬНО - ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ
2023 - 2024 навчальний рік
Запорізької гімназії №81 Запорізької міської ради

I. Загальні положення

Одним із пріоритетним завдань освітнього процесу закладу освіти є освітнє середовище, яке б сприяло формуванню національно-патріотичного виховання здобувачів освіти в закладі освіти, громадських організаціях, сім'ї щодо формування у молодого покоління високої патріотичної свідомості, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботи про благо свого народу, готовності до виконання громадського та конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, сприяння становленню її як правової, демократичної, соціальної держави. Формування ціннісного ставлення особистості до українського народу, Батьківщини, держави та нації.

Програма національно-патріотичного виховання розкриває проблеми організації життєвого безпечного простору особистості в закладі освіти та громаді (бездуховність, невихованість, соціальна невизначеність, насильство, злочинність і т.д.) допомагає у створенні додаткових місцевих виконавчих органів влади (за потребою), залучає громадські організації до виконання програм національно-патріотичного виховання в закладі освіти; формує духовні цінності та загальнолюдські моральні якості особистості, громадянську позицію та патріотизм.

II. Мета та завдання

Мета національно-патріотичного виховання: створення системи в закладі освіти національно-патріотичного виховання; формування у здобувачів освіти національної гідності, загальнолюдських якостей та духовних цінностей, повагу до культурних, історичних надбань українського народу, соціального досвіду; розвивати загальнолюдські якості, такі як: відповідальність, наполегливість, витривалість, кмітливість, справедливість, організованість, сумлінність, людяність; виховувати любов до української держави, увічення пам'яті про історичні події України, утвердження патріотизму, досягнення високої культури взаємин, фізичної досконалості; стати (здобувачам освіти) майбутніми фахівцями у професійній діяльності (міжпредметні зв'язки під час вивчення навчальних дисциплін у закладі освіти, потреба у вивченні, очікуваний результат).

Завдання:

- виховування свідомої розвинutoї інтелектуальної особистості-патріота, з людськими цінностями, переконаннями та повагою до культурного й історичного минулого України;
- виховування поваги до Конституції України, Законів України, державної символіки;

- підвищення інтересу до престижності військовослужбовцям, поважного ставлення до військових, солдата, як захисника вітчизни, героя – усвідомлення взаємозв'язку між індивідуальною свободою, правами людини та її патріотичною відповідальністю;
- сприяння набуттю здобувачів освіти патріотичного досвіду на основі готовності до участі в процесах державотворення, уміння визначати форми та способи своєї участі в життедіяльності громадянського суспільства, місцевої громади;
- формування толерантного ставлення до інших народів, культур і традицій;
- культивувати кращі риси української ментальності;
- формувати бережне ставлення до природи;
- формування мовленнєвої культури;
- спонукати зростаючої особистості до активної протидії українофобству, аморальності, сепаратизму, шовінізму, фашизму;
- виховання любові до Батьківщини та готовності до її захисту.

ІІІ. Методи, засоби і форми реалізації Програми

Освітній процес в закладі освіти насичений різними напрямами національно-патріотичного виховання. Навчальні заняття (історія, географія, природознавство, правознавство, громадянська освіта, українська література, мистецтво, основи здоров'я, Захист України), освітні заходи, які зумовлені змістовими характеристиками освітніх предметів та сприяють оволодінню системою знань про людину і суспільство. Крім того, система знань формує здатність усвідомлювати особистості місце своєї спільноти серед інших спільнот світу.

Ефективність національно-патріотичного виховання в позакласній діяльності значною мірою залежить від спрямованості виховного процесу, форм та методів його організації. Серед методів і форм національно-патріотичного виховання пріоритетна роль належить активним методам, що ґрунтуються на демократичному стилі взаємодії, спрямовані на самостійний пошук істини і сприяють формуванню критичного, логічного мислення, ініціативи творчості. До таких методів належать:

- різноманітні акції на підтримку учасників АТО, сімей загиблих захисників Батьківщини, інвалідів, осіб з ООП (створення музею, концертів, ярмарок, індивідуальних зустрічей, психологічна підтримка і т.д.);
- соціально-проектна діяльність;
- Інтернет-технології;
- ситуаційно-рольові ігри;
- інтелектуальні ігри;
- соціограма;
- метод відкритої трибуни;
- соціально-психологічні тренінги;

- інтелектуальні аукціони;
- «Мозковий штурм»;
- метод аналізу соціальних ситуацій з морально-етичним характером;
- ігри-драматизації, ігри-навчання;
- створення проблемних ситуацій;
- ситуацій успіху;
- аналіз конфліктів, моделей, стилів поведінки, прийняття рішень;
- демократичний діалог;
- педагогічне керівництво лідером і культивування його авторитету;
- використання засобів масової комунікації;
- методики колективних творчих справ;
- створення роликів;
- традицій, символіки, ритуалів, засобів народної педагогіки та ін.

IV. Принципи реалізації Програми

В основу системи національно-патріотичного виховання покладено ідеї зміщення української державності як консолідуючого чинника розвитку суспільства, формування патріотизму у здобувачів освіти.

Основними чинниками національно-патріотичного виховання є:

- громадянсько-патріотичне;
- військово-патріотичне;
- емоційно-вольове;
- психологія виховання;
- духовно-моральне виховання.

Національно-патріотичне виховання охоплює сфери:

- освіта;
- наука;
- культура та мистецтво;
- профорієнтація на військові спеціальності;
- історія, вшанування пам'ятних дат та історичних постатей;
- краєзнавство;
- туризм;
- охорона довкілля;
- фізкультура, спорт, популяризація здорового способу життя;
- цивільна оборона;
- оборона України.

Національно-патріотичне виховання спирається на загально-педагогічні принципи виховання, такі як дитиноцентризм, природовідповідність, культуроідповідність, гуманізм, врахування вікових та індивідуальних

особливостей. Водночас національно-патріотичне виховання має власні принципи, що відображають його специфіку.

Серед них:

– принцип національної спрямованості, що передбачає формування національної самосвідомості, виховання любові до рідної землі, українського народу, шаноблиного ставлення до його культури; поваги до культури всіх народів, які населяють Україну; здатності зберігати свою національну ідентичність, пишатися приналежністю до українського народу, брати участь у розбудові та захисті своєї держави;

– принцип самоактивності й саморегуляції забезпечує розвиток у вихованця суб'єктних характеристик; формує здатність до критичності й самокритичності, до прийняття самостійних рішень; виробляє громадянську позицію особистості, почуття відповідальності за її реалізацію в діях та вчинках;

– принцип полікультурності передбачає інтегрованість української культури в європейський та світовий простір, створення для цього необхідних передумов: формування відкритості, толерантного ставлення до відмінних ідей, цінностей, культури, мистецтва, вірувань інших народів; здатності диференціювати спільне і відмінне в різних культурах, спроможності сприймати українську культуру як невід'ємну складову культури загальнолюдської;

– принцип соціальної відповідності обумовлює потребу узгодження змісту і методів національно-патріотичного виховання з реальною соціальною ситуацією, в якій організовується виховний процес, і має на меті виховання здобувачів освіти готовності до захисту України та ефективного розв'язання життєвих проблем;

– принцип історичної і соціальної пам'яті спрямований на збереження духовно-моральної і культурно-історичної спадщини українців та відтворює її у реконструйованих і осучаснених формах і методах діяльності;

– принцип міжпоколінної наступності, який зберігає для нащадків зразки української культури, етнокультури народів, що живуть в Україні.

V. Законодавча база для створення Програми

1. Указ Президента України від 18 травня 2019 року № 286/2019 «Про Стратегію національно-патріотичного виховання».

2. Наказ МОН України від 29 липня 2019 року № 1038 «Про внесення змін до наказу МОН України від 16 червня 2015 року № 641 «Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді та методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання в загальноосвітніх навчальних закладах».

3. Закону України від 17 грудня 2019 року № 385-IX «Про визнання пластового руху та особливості державної підтримки пластового, скаутського руху».

4. Листа комітету Верховної Ради України з питань молоді і спорту від 26 грудня 2019 року № 04-21/05-446(262836) та Рекомендацій слухань у комітеті

Верховної Ради України з питань молоді і спорту на тему «Формування національної ідентичності та національно-патріотичного виховання як стратегічного напрямку державної політики України».

5. Листа МОН України від 13.01.2020 №1/9-12 «Щодо посилення роботи з патріотичного виховання учнів та студентів закладів освіти».

6. Лист МОН від 16.08.2019 №1/9-523 «Про національно-патріотичне виховання в закладах освіти у 2019/2020 навчальному році».

7. Конвенція ООН про права дитини.

8. Програма українського патріотичного виховання (розроблена Інститутом проблем виховання Національної Академії педагогічних наук України).

VI. Очікувані результати:

– забезпечити утвердження патріотизму, посилення виховної складової в загальній системі формування в здобувачів освіти національної гідності, готовності до виконання громадянських і конституційних обов'язків, успадкування духовних надбань українського народу, досягнення високої культури взаємин, набуття соціального досвіду, фізичної досконалості, моральної, художньо-естетичної, інтелектуальної, правової, трудової, екологічної культури;

– розвиток особистісних рис громадянина Української держави, психологічних і професійних якостей;

– посилити формування у здобувачів освіти поваги до України, її державних символів;

– посилити формування у молодіжному середовищі світоглядних ідеалів та цінностей, патріотичних переконань щодо відданості та вірності Українському народові, готовності до оборони України, забезпечення захисту її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканості;

– забезпечити злагодженість дій органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, громадських установ та навчального закладу, засобів масової інформації щодо здійснення системних заходів, спрямованих на патріотичне виховання молоді;

– збільшення відвідуваності дітьми та молоддю закладів, що популяризують культурні та національно-мистецькі традиції Українського народу, а також експозицій музеїв, присвячених національно-визвольній боротьбі за незалежність і територіальну цілісність України;

– підвищення рівня знань у здобувачів освіти про видатних особистостей українського державотворення, визначних вітчизняних учених, педагогів, спортсменів, провідних діячів культури і мистецтва, а також духовних провідників Українського народу;

– збільшення кількості глядачів на переглядах творів кіномистецтва, що розкривають героїчне минуле та сьогодення Українського народу;

- розширення сфери застосування української мови дітьми та молоддю;
- збільшення кількості у здобувачів освіти, які пишаються своїм українським походженням, громадянством;
- збільшення кількості дітей і молоді, які подорожують в інші регіони України та до держав Європейського Союзу;
- збільшити кількість здобувачів освіти, що займається фізичною культурою та спортом;
- зменшити рівень злочинності серед молоді;
- залучати більше молоді до активної участі у національно-культурному житті українського народу, розвитку звичаїв та традицій;
- у закладі освіти, як освітній системі, буде створена модель патріотичного виховання, в центрі якої:
  - система національно-патріотичного виховання;
  - збагачений зміст тематичних заходів;
  - широке залучення в систему національно-патріотичного виховання представників усіх суб'єктів освітньої діяльності.

VII. Фінансове забезпечення Програми

Фінансування реалізації заходів програми передбачається за рахунок коштів місцевого бюджету та інших джерел не заборонених законодавством.

VIII. Пріоритетні напрями та план заходів по реалізації Програми

Створення системи інформаційно-методичного забезпечення.

Формування духовних цінностей українського патріота: почуття патріотизму, національної свідомості, любові до українського народу, його історії, Української Держави, рідної землі, родини, гордості за минуле і сучасне на прикладах героїчної історії українського народу та кращих зразків культурної спадщини; відновлення і вітанування національної пам'яті.

Забезпечення сприятливих умов для самореалізації особистості відповідно до її можливостей та інтересів.

Формування мовної культури, оволодіння та вживання української мови як духовного коду нації.

Виховання правої культури, поваги до Конституції України, Законів України, державної символіки – Герба, Прапора, Гімну України та історичних святынь.

Утвердження в свідомості здобувачів освіти ролі українського війська, Збройних Сил в історії держави.

Забезпечення духовної єдності поколінь, виховання поваги до батьків, людей похилого віку, турбота про молодших та людей з особливими потребами.

